

Хандаһан түлэб:

1 нюурта: ябаһуу, ябая

2 нюурта: ерэ, ерыш, ерыт, ерэгты

3 нюурта: ошог, ошуужа, ерүүжэ, ошоһой, ерэхэй

*Түргөөр яба! Майн нэгэн мандаг! Нүхэд, номоо үзэе!
Бултааран һайнаар шалгалтаяа үгэхэйбди. Энэ минии
захяае эхэ эсэгэдэм дуулгажа үгыт.Ши хэшээлдээ ошыш.
Үдэшэлэн эртээр ерэгты.*

Хэлэгшэ нюурай хэлэһэн үйлэ болон байдал заабол бээлүүлэгдэхэ ёһотой гэхэн удхатай үйлэ үгын түхэлнүүд хамтаран, тусхай **хандаһан түхэл** болоно.

Хандаһан түхэлэй үйлэ үгэнүүд арбаад түхэлтэй:

- 1.Зорин хандаһан** гү, али 1-дэхи ганса нюурта хандаһан. Залгалтануудынь **-һуу, -һүү**: *ябахуу, ерэхүү, ошоһуу* г.м.
- 2.Дурадхан хандаһан** гү, али 1-дэхи ганса болон олон нюурта хандаһан. Залгалтануудынь **-я, -е, -ё**: *хурая, үзэе, олоё* г.м.
- 3.Захиран хандаһан** гү, али 2-дохи ганса нюурта хандаһан: *хууряараа – яба, ошо, ерэ, гүй, харай* г.м.
- 4.Уряалан хандаһан** гү, али 2-дохи олон нюурта хандаһан. Залгалтануудынь: **-гты**: *баригты, орогты, үзэгты* г.м.
- 5.Заан хандаһан** гү, али 2-дохи ганса болон олон нюурта хандаһан. Залгалтануудынь **-аарай, -ээрэй, -оорой, -өөрэй, -аарайгты, -ээрэйгты, -ооройгты, -өөрэйгты**: *наадаарай, хэлээрэй, зорёорой, үгөөрэй, ябаарайгты, нэхээрэйгты, ооглооройгты, үргөөрэйгты* г.м.
- 6.Гуйн хандаһан** гү, али 2-дохи ганса болон олон нюурта хандаһан. Залгалтануудынь **-ыш, -ыт, -гыш, -гыт**: *байгыш, заагты, гүйгыш, хүсыт* г.м.
- 7.Баалан хандаһан** гү, али 3-дахи ганса болон олон нюурта хандаһан. Залгалтань **-г**: *табиг, хориг, дуулаг, хөөрэг, ээллэг* г.м.
- 8.Зүбшөөн хандаһан** гү, али 3-дахи ганса болон олон нюурта хандаһан. Залгалтануудынь **-уужа, -үүжэ, -юужа, -уужан, -үүжэн, -гуужа, -гүүжэ, -гуужан, -гүүжэн**: *харуужа, оюужа, үжүүжэ, ойлгуужа, байгуужан, табюужан* г.м.
- 9.Хүсэн хандаһан** гү, али 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи ганса болон олон нюурта хандаһан. Залгалтануудынь **-һай, -һэй, -һой**: *айһай, дэмжэхэй, ороһой* г.м.
Хандаһан түлэбэй үйлэ үгэдэ удаан аялганаар эхилһэн залгалтануудые нэмэхэдэ, хууриинь һүүлдэ байһан түргэн аялган унадаг: *ерэ – ерыт, яба – ябыт* г.м.
Хандаһан түлэбэй үйлэ үгэнүүд **-б, -бди, -ш, -т** гэхэн хэлэгшын нюурай зүйр үгэнүүдые абадаг: *ябахууб, ошоёбди, ерээрэйш, байһайт* г.м.

1. Ханд. гүхэл 3 хуб-г,

	<i>Н.т.</i>	<i>О.т.</i>
1 н.	-нуу	-я
2 н.	< -ьш -аарай	-ыг -гты
3 н.	-г, -уужа, -най	

ЗУДХЫГ